

COMPROMÍS AMBIENTAL

Guia pràctica
per ser una entitat
més sostenible

50m i fem ESS

Juntes pels
nostres
drets
ecom

Sòm i fem ESS

COMPROMÍS AMBIENTAL

Edita:

Gran Via de les Corts Catalanes, 562,
pral. 2a. 08011 Barcelona
Tel.: 93 451 55 50
ecom@ecom.cat
www.ecom.cat

Text: Vector5, excel·lència i sostenibilitat SCCL

Disseny i maquetació: Trajectes

Primera edició: octubre 2021

Podeu descarregar aquest document en PDF al nostre web:

www.ecom.cat

Aquesta publicació està subjecta a llicències Creative Commons
Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional.

Per a veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu:

https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.es_ES

Som i fem ESS

COMPROMÍS AMBIENTAL

Guia pràctica per ser una entitat més sostenible

› Sumari

- 1** Introducció / **4**
- 2** #SomESS / **5**
- 3** Què vol dir estar compromesos amb la sostenibilitat? / **7**
 - › Com podem ser més sostenibles? / **7**
- 4** Què pot aportar la sostenibilitat a la meva entitat? / **9**
- 5** #FemESS: per on començo? / **11**
 - › Accions per ser més sostenibles / **12**
- 6** Eines i recursos pràctics / **17**

1 Introducció

ECOM som un moviment impulsat per persones amb discapacitat física i/o orgànica que treballem, a través del nostre apoderament i la nostra participació, per un doble objectiu: d'una banda, defensar l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica per assolir la seva plena inclusió social i millorar la seva qualitat de vida, amb l'apoderament de les persones com a eix vertebrador. De l'altra, enfortir el sector associatiu de la discapacitat física i/o orgànica a través de la participació, la representació i l'apoderament. Actualment ECOM està formada per 120 entitats.

Aprofitant l'any del nostre 50è aniversari, creiem que és moment d'editar una **col·lecció de materials que permetin reflexionar i promoure els valors i principis que ens defineixen i compartim, com a Tercer Sector Social, amb la resta de l'Economia Social i Solidària**, donant visibilitat i enfortint el conjunt d'aquestes organitzacions.

D'aquesta manera, cada material tracta un principi o valor específic tot aportant informació, eines i recursos i referenciant organitzacions de l'Economia Social i Solidària que ens poden ajudar a avançar.

Concretament, en aquest document ens endinsem en **el compromís ambiental democràtic per tal de promoure entitats més sostenibles i compromeses amb el planeta i les generacions futures**.

Aquests materials van dirigits a les nostres entitats sòcies i a totes aquelles que considerin que la informació, eines i recursos facilitats poden contribuir a l'assoliment d'un Tercer Sector Social més fort i coherent.

El Tercer Sector Social el formem entitats que treballem per a la inclusió i la cohesió. Sumem complicitats amb altres entitats també compromeses amb un model social que posa les persones i la vida en el centre.

L'economia social i solidària (ESS) està formada per milers d'iniciatives que impulsem una nova mirada de l'economia. Som un moviment plural i divers format per:

- ✓ Mutualitats de previsió social
- ✓ Cooperatives
- ✓ Tercer sector social
- ✓ Iniciatives comunitàries

Ens uneix que...

- ✓ **Tenim un objectiu:** satisfer les necessitats de les persones en un marc de justícia i sostenibilitat.
- ✓ **Ens gestionem** d'acord amb uns principis i valors comuns.

Principis i valors de les organitzacions de l'ESS¹:

Orientades al bé comú i a l'impacte social positiu

Sense finalitat de lucre o distribució limitada i transparent d'excedents, vinculada a les persones i no al capital

Funcionament democràtic, incorporant els diferents col·lectius de l'entitat

Transformació social feminista i d'igualtat de gènere

Generació d'ocupació estable, de qualitat i equitat salarial

 Compromís ambiental

Arrelament en el territori i participació en el teixit social

Transparència en l'activitat, el sistema de govern, la gestió i distribució d'excedents i les retribucions

Cooperació amb altres iniciatives de l'ESS

1 › Acordats en el marc de l'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT).

Què vol dir estar compromesos amb la sostenibilitat?

3

Compromís ambiental

Compromís amb el planeta i les generacions futures

Quan les entitats assumim un compromís ambiental estem contribuint a:

- ✓ Construir un món més sostenible.
- ✓ Cuidar el planeta per fer-lo més habitable i saludable.
- ✓ Minimitzar els impactes ambientals que provoquen situacions socials de desigualtat.
- ✓ Conservar el patrimoni natural i la biodiversitat.
- ✓ ...

► Com podem ser més sostenibles?

Analitzem el dia a dia de la nostra entitat per introduir i posar en pràctica tota una sèrie de criteris que contribueixin a ser més respectuosos amb el medi ambient en totes i cadascuna de les accions que realitzem.

3 Què vol dir estar compromesos amb la sostenibilitat?

Podem posar consciència en els nostres hàbits i consums per minimitzar els impactes ambientals impulsant accions en diferents àmbits, com per exemple:

› Sensibilització i formació

Perquè les persones de l'entitat siguin més sostenibles.

› El dia a dia

Impulsant accions més sostenibles en la gestió interna.

› Les compres

Adquirint productes i serveis més sostenibles.

› Els residus

Reaprofitant i tractant els residus de forma més ecològica.

› La mobilitat

Racionalitzant la mobilitat i facilitant l'ús de vehicles més sostenibles.

› L'energia

Reduint consums i contractant energia verda.

› L'aigua

Reduint el consum i racionalitzant el usos.

› Els esdeveniments

Organitzant reunions, trobades i actes més ecològics.

› Sobretot... Creativitat...

Voleu idees?

No us perdeu aquests dos materials:

1.500 mesures en sostenibilitat (Barcelona + Sostenible).

› <https://www.barcelona.cat/barcelonasostenible/ca/entitats-i-empreses/tags/page/eina-1500-mesures-en-sostenibilitat>

Reciclem-nos (CJB). › https://www.cjb.cat/wp-content/uploads/2017/10/Reciclem-nos_issu.pdf

Què pot aportar la sostenibilitat a la meva entitat?

4

Incorporar accions més sostenibles millora les entitats i els aporta beneficis en tres àmbits:

A les persones

- ✓ Utilitza productes més sans.
- ✓ Crea entorns de treball més saludables.
- ✓ Atreu i fidelitza persones compromeses.
- ✓ Desperta la creativitat i la innovació.

A les entitats

- ✓ Mostra coherència amb els valors.
- ✓ Millora la imatge de l'entitat.
- ✓ Redueix despeses en els consums.
- ✓ Racionalitza costos de desplaçaments.
- ✓ Minimitza els residus i el seu tractament.
- ✓ Col·labora amb altres organitzacions sostenibles.
- ✓ Ajuda a establir relacions de confiança amb proveïdors de proximitat.
- ✓ Mobilitza cap a la millora continua.

A la comunitat

- ✓ Ajuda a mantenir i millorar l'entorn natural.
- ✓ Promou la corresponsabilitat davant els reptes del territori.
- ✓ Fomenta relacions properes entre organitzacions compromeses.

Les entitats transmetem valors, som un dels actors més importants per assolir i divulgar el repte de la sostenibilitat.

4 Què vol dir estar compromesos amb la sostenibilitat?

El compromís ambiental està fortament present en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) fixats per l'ONU en la seva Agenda 2030, concretament **5 dels 17 objectius** estan relacionats amb el **medi ambient**:

ODS6: Garantir la disponibilitat d'aigua i el sanejament per a tothom.

ODS12: Garantir models de consum i producció sostenibles.

ODS13: Prendre mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

ODS14: Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins.

ODS15: Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitar contra la desertificació, aturar i revertir la degradació del sòl i la pèrdua de biodiversitat.

Però, a més, està present de forma transversal a la resta d'objectius, amb la voluntat d'avançar cap a un mon més just i sostenible.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Dediqueu un temps a analitzar la vostra entitat i a elaborar el vostre propi Pla d'Acció Ambiental per millorar tots aquells aspectes de l'entitat que voleu que siguin més sostenibles.

Fases per a l'elaboració del **Pla d'Acció Ambiental** de l'entitat:

- 1 Informació**
aprèn i mira què fan altres
- 2 Implicació**
de totes les persones de l'entitat
- 3 Objectius**
definició de forma col·laborativa
- 4 Definició**
de les accions a impulsar
- 5 Concreció**
de les actuacions
- 6 Corresponsabilitat**
repartir responsabilitats
- 7 Seguiment i avaluació**

Per les entitats amb seu a Barcelona ciutat, recordeu que podeu adherir-vos directament al Programa Barcelona + Sostenible o a través del pla d'acció anual d'ECOM.

5 #FemESS: per on començo?

Com fer un pla ambiental?

Barcelona + Sostenible: Xarxa de més de 1.000 organitzacions compromeses amb la sostenibilitat ambiental, social i econòmica que construeixen col·lectivament una ciutat responsable amb les persones i l'entorn. A la seva web expliquen com fer un Pla:

› <https://bit.ly/3sVRRQm>

› Accions per ser més sostenibles

Sensibilització i formació sobre sostenibilitat perquè les persones de l'entitat siguin més sostenibles i es corresponsabilitzin, i per millorar els impactes ambientals.

- ✓ Organització de tallers, seminaris, cursos...
- ✓ Participació en jornades i cursos especialitzats
 - › *Agenda Departament Medi Ambient i Sostenibilitat*
 - › *Recursos formatius a Xarxanet*
- ✓ Celebració de fites i dies internacionals relacionats amb la sostenibilitat.
 - › *Dies internacionals*
- ✓ Planificació de campanyes de conscienciació.
 - › *CILMA. Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les Comarques de Girona*

El dia a dia: posar en marxa iniciatives de gestió sostenible que reverteixen positivament en la gestió de l'entitat.

- ✓ Ambientalitza els espais de la teva entitat amb missatges breus i directes per incentivar bones pràctiques a l'hora de consumir aigua, energia i material.

› *Kit d'ambientalització d'oficines i establiments*

- ✓ Aplica pràctiques d'oficina verda per reduir els consums
- ✓ Impulsa la digitalització de les oficines: eliminar el paper i utilització d'eines tecnològiques.

› *Guia de l'oficina verda*

- ✓ Compensa les teves emissions de CO2.

› *Programa de compensacions voluntàries*

Les compres: adquirir productes i serveis més sostenibles

- ✓ Prioritza la compra de productes i materials:
 - › Sense embalatges (comprar a l'engròs o a granel).
 - › Ecològics (amb etiquetes certificades).
 - › Reaproveitables (que no siguin d'un sol ús).
 - › Reciclables (que acabada la seva vida útil es puguin reciclar).
 - › Compostables (eliminació de plàstics i ús de materials bioplàstics que es poden llençar a la brossa orgànica).

- ✓ Promou la reutilització de productes i materials.

- ✓ Contracta proveïdors ecològics (neteja, alimentació, etc.).

› *Pam a Pam:* Mapa col·laboratiu que mostra punts de venda d'alimentació ecològica, comerç just, roba sense explotació o banca ètica a prop de casa. Actualment és una iniciativa gestionada per la Xarxa d'Economia Solidària.

› *Empreses amb certificació EMAS*

› *Guia ECOM: Mercat social i finances ètiques*

5 #FemESS: per on començo?

Els residus: reaprofitar sempre que sigui possible i tractar els residus de forma més ecològica.

- ✓ Dona una segona oportunitat als productes que no utilitzis.
- ✓ Facilita la recollida selectiva i la separació de residus per facilitar el seu reciclatge.
- ✓ Separa els residus i porta'ls al punt verd o deixalleria.
- ✓ En cas de dubte, consulta com reciclar els residus.
- ✓ Contracta gestors de residus de l'economia social.

› *Mapa de deixalleries*

› *Residu on vas?*

› *Empreses d'inserció especialitzades en la gestió de residus*

L'energia: reduir els consums i contractar energia verda.

- ✓ Promou hàbits i pràctiques d'estalvi: climatització racional, apagar aparells quan no s'utilitzin...
- ✓ Utilitza energies renovables sempre que sigui possible (plaques solars, eòlica...)
- ✓ Incrementa l'eficiència energètica: instal·la il·luminació LED, llums de baix consum, detectors de presència, pulsadors temporalitzats, interruptors de desconexió...
- ✓ Utilitza sistemes de climatització eficients.
- ✓ Adquireix materials més eficients: ordinadors, electrodomèstics...
- ✓ Millora els aïllaments per evitar pèrdues energètiques i de climatització.
- ✓ Contracta proveïdors d'energia verda.

› *Càpsules energètiques:* servei de divulgació de bones pràctiques a l'oficina.

› *Etiquetatge energètic*

› *Som energia*

La mobilitat: racionalitzar la mobilitat i facilitar l'ús de vehicles més accessibles i sostenibles.

- ✓ Reflexiona i promou una mobilitat racional, minimitzant els desplaçaments i fomentant les reunions no presencials sempre que sigui possible.
- ✓ Promou l'ús del transport públic (informant com s'arriba a les vostres instal·lacions, facilitant-ne l'ús a les persones treballadores, etc.).
- ✓ Impulsa una mobilitat més activa (a peu, bicicletes...).
- ✓ Habilita espais per deixar les bicicletes.
- ✓ Promou iniciatives per compartir vehicles.
- ✓ Adquireix vehicles més sostenibles (elèctrics...).
- ✓ Promou hàbits de conducció sostenible que contribueixin a disminuir emissions i allargar la vida del cotxe.

› *Practica la mobilitat sostenible*

› *Fundació mobilitat sostenible i segura*

› **Setmana Europea de la Mobilitat (SEM):**

Iniciativa que permet conscienciar sobre una mobilitat més accessible, sostenible i segura.

Web europea: › <https://mobilityweek.eu/home/>

Web Generalitat: › https://territori.gencat.cat/ca/03_infraestructures_i_mobilitat/sem/

Web Barcelona: › <https://www.barcelona.cat/mobilitat/ca/actualitat-i-recursos/setmana-europea-de-la-mobilitat-2021>

5 #FemESS: per on començo?

L'aigua: reduir el consum i racionalitzar-ne els usos.

- ✓ Promou hàbits i pràctiques d'estalvi.
- ✓ Reutilitza l'aigua sempre que sigui possible.
- ✓ Vetlla per a un correcte manteniment que eviti pèrdues.
- ✓ Minimitza la utilització d'aigua embotellada utilitzant sistemes de filtratge.
- ✓ Assegura la depuració adequada de les aigües (no llençar olis ni substàncies tòxiques per l'aigüera...).
- ✓ Instal·la sistemes de tancament automàtic de les aixetes, regula el cabal de les aixetes, instal·la cisternes de vàters de baix consum, reg gota a gota.
- ✓ Adquireix aparells de baix consum.

› *Recomanacions per a un ús responsable de l'aigua*

Els esdeveniments: organitza reunions, trobades i actes més ecològics.

- ✓ Planifica els actes tenint en compte criteris ambientals: minimitzar desplaçaments, reaprofitament de materials...
- ✓ Utilitza vaixelles i materials reutilitzables.
- ✓ Utilitza materials compostables.
- ✓ Facilita la separació de residus.

› *Com crear esdeveniments sostenibles*

› *L'ambientalització d'esdeveniments*

› *Recursos per a festes més sostenibles*

› *Servei de préstec gratuït de vaixel·la reutilitzable de l'Ajuntament de Barcelona*

► Per saber-ne més

Som Part del Canvi: Guia pràctica de consum conscient i economia solidària per a associacions.

► <https://www.crajbcn.cat/guia-som-part-del-canvi/>

Eina d'autodiagnosi: com de sostenible és la nostra entitat?

► <https://bit.ly/3DutlVT>

Barcelona + Sostenible: xarxa de més de 1.000 organitzacions compromeses amb la sostenibilitat ambiental, social i econòmica que construeixen col·lectivament una ciutat responsable amb les persones i l'entorn.

► <https://www.barcelona.cat/barcelonasostenible/>

Coordinadora pel Comerç Just i les Finances Ètiques: iniciativa per visibilitzar la relació entre el Comerç Just, l'Economia Solidària i les Finances Ètiques i el seu impacte social i ambiental a escala local i global. ► <https://comercjustibancaetica.org/>

Iniciatives sostenibles de la Xarxa B+S: ► <https://bit.ly/3zGeCtS>

Institut Català d'Energia: entitat encarregada d'elaborar i dur a terme la política energètica catalana, especialment en el camp de la millora de l'estalvi i l'eficiència energètica i el desenvolupament de les energies renovables. ► <http://icaen.gencat.cat/ca/inici/>

La Fàbrica del Sol: equipament d'educació ambiental promogut per l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat de l'Ajuntament de Barcelona. ► <https://ajuntament.barcelona.cat/lafabricadelsol/ca>

Opcions: cooperativa sense ànim de lucre que publica informació per consumir menys i millor i ofereix avantatges perquè sigui més fàcil practicar el consum conscient. ► <https://opcions.org/>

Som i fem ESS

COMPROMÍS AMBIENTAL

Gran Via de les Corts Catalanes, 562
Pral. 2a, 08011 Barcelona

Tel.: **93 451 55 50**
ecom@ecom.cat

facebook.com/**ecomdiscapacitat**

@**entitatecom**

youtube.com/**entitatecomdiscapacitat**

www.ecom.cat

Amb el suport de:

Ajuntament de
Barcelona